

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1687

XXIX. In Feria III. Pentec. Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant. Ioan. 10. Arg. Tempus revocatum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56286](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56286)

ita formam, splendida lucem, spirantia vitam, res denique perfectæ omnes, suam perfectionem mutuarunt. *Amor non amatur.* Et tamen Deus cum nos tantopere amet, nihil insuper intendit, quam amari; non ad aliud amat, quam ut redameretur; sevens ipso amore fore beatos, qui sese plenius precordiis amaverint.

Eja itaque ab hac die minimum incallescamus, rependamus amorem amore. Si amare Deum pigebat, saltem redamare non pigeat. *Nimius durus est*

animus, qui si dilectionem volebat impendere, nolit rependere. Amemus eum, quoniam ipse prior dilexit nos. Occinamus interdum Canticum Dilectum cum D. Augustino: *Amo te plusquam me, quia tu dilexisti me plusquam te, quia voluisti mori pro me.* Amo te ô Domine, nec cupio amare quicquam aliud præter te, aut alium ob finem nisi propter te. Omne, quod tibi placet, mihi placet, quod tibi displicet mihi displicet. Amo te mi Jesu hic, da ut in æternum te amen. Fiat.

Aug in
Solil. c. ii.

CONCIO XXIX.

IN FERIAM III. PENTECOSTES.

Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.

Joan. 10.

ARGUMENTVM.

TEMPVS REVOCATVM.

I.

Copus prope unicus, ad quem desideriorum suorum nervis mortales collimant, est; ut vitam habeant, & abundantius habeant. A. Eam ob rem vel majoribus hostibus litant valetudini; vel frugali, & castigatiùs vivunt, catapotis acerbioribus utuntur, corpus incidi, membra præsecari, ac ustulari permittunt, bona sua profundunt, acerbissima quæque perferunt. Quibus

Vita amor.

tamen parum non nunquam, vel nihilum, mediis, ac remediis proficiunt, aut evincunt. Facilius esset evolutum revocare tempus, & pristinos redordiri dies. Sed quis id, vel qua ratione præstare poterit? Tertius hic nodus Efdra sapientissimo propositus erat: *Revoca mihi diem, qui præterit.* Hunc ego, ut scite dissuam, Te omnis magisterii Principem, ac doctorem divinis Spiritus imprimis demisè invoco; tum vestram benevolentiam enixè exposco.

4. Eld. 4

S. I.

§. I

NARRATIO.

II. **E**Laplum revocare tempus, vel futurum anticipare ænigma esse videtur, nulli solvendum Oedipo. Quippe.

Nec qua præterit cursu revocabilis unda,

Nec qua præterit hora, redire potest.

Dividitur annus in menses, menses in dies, & septimanas, dies in momenta, & quodlibet momentum in prius, & posterius. Jam verò, quod fuit, non est, & quod venturum, nondum est. Nemo autem potest id efficere, ut quod fuit, non fuerit, seu quod præterit, non præterierit. Quis itaque ista in unum combinaverit? præteritum quis revocaverit? Negant id Philosophi, ac Theologi etiam de absoluta DEI potentia fieri posse. Veruntamen quod illi Omnipotentia Divina derogant; id adstruere videtur Doctor Gentium Misericordia Divina in Epistola sua ad Ephesios ita scribens: *Videte fratres quomodo cautè ambuletis redimentes tempus.* q. d. Attendite quomodo tempus hoc breve ad beatam æternitatem comparandam concessum, à vobis in vanum consumptum, quibuscunque impensis relicitemini. Optimum consilium, sed qua ratione executioni mandandum?

§. II.

Primus modus revocandi temporis.

II. **S.** Augustinus inter homilias quinquaginta sibi met hanc quaestionem objecit: *Quid est redimere tempus?* & solvit his verbis: *Nisi cum opus est,*

etiam detrimento temporalium commodorum, ad aeterna quærenda & capienda, spatia temporis comparare. Quod subinde homilia decimâ inter easdem latius, planiusque explicat, ita scribens: Redimere tempus hoc est quando aliquis tibi ingerit litem, perde aliquid ut redimas tempus, quo vaces DEO. Sic enim dum vestem emis, nummos amittis, vestem acquiris, id enim quod perdis, pretium est temporis. Ille juxta hanc S. Patris mentem redimit tempus, qui illud aufert negotiis sæcularibus, ut DEO consecret. Ille redimit tempus, qui quod mancipant alii lusibus, nugis, confabulationibus, id ille pietati consecrat. Ille redimit, quasi à captivitate, qui non sinit sese pertrahi ad lites, contentiones, jurgia, etiam cum dispendio fortunarum suarum.

Potest id ipsum similitudine captivi declarari, quem tum redimimus, cum è manibus hostium, qui eum detinebant captivum, quo vis pretio liberamus. Haud secus redimimus tempus, quum illud è manibus inutilium, & futilium occupationum vindicamus. Offerunt enim sese nobis identidem negotia vana, futilia, ludicra; traducitur tempus somno, aut labore inutili, mancipatur affectibus Tyrannicis, ab his, qui vindicat, censetur quasi captivo gratiam præstitisse, & in libertatem filiorum DEI, ut iidem convivat, asseruisse: *Redimentes tempus.*

III. Celebris hac in mercatura est Tobias Senior, de quo sacra pagina contestatur: *Cum irent omnes ad vitulos aureos, quos Ieroboam fecerat Rex Israel, hic solus fugiebat consortia omnium, sed pergebat in Ierusalem ad templum Domini,*

Nu 2

ni, &

Tempus revocabile,
Eph. 5. 15.
16.

Tempus redimere quid sit.

Tobia pietas.
Tob. 1.

ni, & ibi adorabat Dominum Deum suum Israel. Cum alii genio indulgerent, ille singultibus & suspiriis cœlum pulsabat; cum alii ederent de escis gentilium, ille jejunio corpus suum attenuabat, & custodivit animam suam, & nunquam contaminatus est; cum alii saltarent circa Idola, ille coram Deo suo supplex provolvebatur, Hac ratione tempus, quo alii infernum mercabantur, quodque Erebo oppignorârant; ipse Numini consecrabat, & salutem animæ suæ in eo consulēbat.

Catharina
ser. Christo
cur despon
sata
in vita.

IV. Celebris præter alios S. Catharina Senensis, quæ sub tempus saturnalium dierum, tantò ferventiùs instabat precibus, effervescēbatque affectibus; quanto petulantiùs alii eo articulo temporum debacchabantur. Eaque de causa merita, ut tantò strictius Christo sponso suo copularētur, quantò alii ab eo se se sequestrarent longiùs. Quippè continuanti dies, nocteque devotionem suam, apparuit ipse Dominus cum dilecta Matre sua, S. Dominico, & Davide cytharâ suâ suavissimè modulante. Beatissima autem Deipara accipiens Catharinæ manum filium suum demissè precata, ut dignaretur illam in Sponsam accipere; quæ omnem sæculi pompam tam generoso animo illius amore despuisset. Nec abnuat piissimus Jesus suum eisdem affectum contestari, quum admonitâ eadem, ut in suo servitio constans perseveraret, in signum haud perpersonatæ apparitionis, & affectionis eandem annulo insigni gemmâ exornato subarrhavit, quâ ipsa totâ subindè vitâ suâ, & ad amorem dilecti provocabatur, & in adversis, ac tentationi-

bus sese consolabatur. Quis nolit eum eadem institorem agere, & tam levi impendio tantum gratiæ, ac benevolentia nundinari? Quis abnuat cum eadem tam fructuosè tempus redimere, & dilecto impendere?

Celeberrimi quique alii, sopore alto, ac superfluo sepultis aliis, ipsi cum Christo pernoctant in oratione, & dum illi ronchos trahunt, hi suspiriis, ac gemitibus cœlum pulsant; tempus quod illi Morpheo dedunt, ipsi Deo suo litant. O verè Sapientes Institores, ô veros S. Pauli discipulos illius monitis intendentes: *Videte Fratres quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed ut Sapientes redimētes tempus.* Utinam autem non plures essent, qui illud venum darent, quam qui licitarentur; Utinam non plures ludicris distraherent, quam seriis impenderent muniis. Utinam non plures invenirentur, qui occasiones sectantur fallendi temporis, quibus arridet confabulari, donec hora pertranseat, quibuslibet pergreccari; quoad sol occidat; quam quibus cum S. Antonio alii que animus sit orare, quoad sol oriatur.

§. II.

Modus Secundus revocandi seu redimendi temporis.

V. Angelicus Doctor versans, & & interpretans præfatum S. Pauli acroama putat tunc redimi tempus evolutum, quando illud quod agitur studiosiùs, ac ferventiùs rebus Divinis impenditur, ait enim. *Vult ut tantò magis vacemus bonis operibus; quantò plus instirimus malis, hoc est ut omnia ne-*

Fervor redimit tempus perdit S. Thom. h. l.

nia ne.

nia negotia nostra tanto alacrius, ac contentiosius peragamus, quanto nequius antea egimus, ut quod horas nequiter traduximus in scelere, totidem in piis operibus consumamus ferventius, ut in modico tempore expleamus tempora multa.

Id enim verissimum testatissimumque est in factis Emphyreus annos nostros non tam computari spatio temporis, quam mensurâ studii, contentionis, ac virtutis. Phœbus longo tractu cursum suum, & per varias stationes conficit. Deslectit ad Arietem & inibi uno mente commoratur, in Tauro altero, in Geminis tertio, & sic consequenter. Et hunc cursum æmulantur, qui non mensem, sed annos integros, vel in Cancro retrocedendo ab incæpta semel perfectionis via insunt, vel in Virgine, id est amoribus carnalibus vitam suam agunt, vel in Hydria seu taberna & computationibus transducunt, vel in scorpione, id est litibus & jurgiis forensibus impendunt, nihilque minus satagunt, quam quæ vel maxime accurare par esset. At enim verò qui Zodiaco virtutis, ac pietatis insistent, non tam morantur aut gradiuntur, quam præcipitant, & pervolant; non domos virginum, aut spelæa leonum visunt, quam cælestibus choris sese insinuant. De hoc cursu ait sapiens: *Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata; cani autem sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata.* Hoc nimirum discrimen est, ait, inter probum, ac reprobum; quod ille tamen si in puerili ætate, aut juvena morte præoccupetur, tamen virtute, ac pru-

dentia jam sit grandævus, siquidem senectus non annis, sed virtutibus & meritis æstimatur: reprobus autem tamen si sit ætate senex nihilominus ob insipientiam suam, & vitia puerilia, verè sit puer, & inter pueros computandus, juxta illud Isaia: *Vatis: Puer centum annorum morietur, & peccator centum annorum maledictus erit.* Etenim quum senectus venerabilis sit, vel ob multi temporis experientiam, indeque comparatam prudentiam; vel ob humorum, indeque morum compositionem, deficiente calore, & succendente frigore, & hæc dico in quopiam deficient, is certè nihil habere de senio, nihil æstimatione, ac veneratione dignum censendus est; & consequenter ætas illius etsi longæva sit, in fastos referri nequitiam merebitur. Unde sapientissimè Seneca: *Non est, quod quemquam propter canos, aut rugas putas diu vixisse. Non ille diu vixit, sed diu fuit.* Quod mox similitudine navigantium illustrat: Quid enim illum multum putas navigasse, quem sæva tempestas e portu exceptum, huc & illuc tulit, ac viribus ventorum ex diverso furentium per eadem vestigia in orbem egit? Non enim ille multum navigavit, sed multum jactatus est. Virtus enim & honestas non in quantitate consistit, sed in qualitate. Unde vel unus dies sine culpa transactus integræ vitæ insipientis præfertur, & momentum in fervore transductum laboris, æquivaleret languori totius diei.

VI. Liquidum id evadet ex operariis in vineam conductis. Ex his alii tota die laborarunt, alii unâ horâ, & tamen eandem mercedem retulerunt.

Hominum
inconstan-
tia ac per-
versitas.

Prona
studia.

Sap. 4. 8.

Ætatem
quid reddat
longam.

Isa. 65. 20.

Sen. l. de
brev. vite
c. 8.

*Opera fer-
vida bre-
vissima
præstare
sepibus lon-
gissimis.
Matt. 20.*

Ibid.

Ibid.

Res ea visa prioribus iniqua, ideoque pleni cholera, & indignatione obstrepebant optimo, ac justissimo Patrifamilias: Nosti probe mi Domine, quod nos summo mane conduxeris, hos vero sub vesperum. Nosti quod nos portavimus pondus diei & ætus; & hi una hora fecerunt. Nosti quantum sit intervallum, & discrimen inter diem, & horam, & tamen pares illos nobis fecisti. Quæ hæc tua æquitas? quæ prudentia? Itane æqua lance expendis longum & brevem laborem, diem & horam? An non diurnitas operis & laboris, auctoramentum etiam exposcit mercedis? An non plus aggravat pondus, quam momentum? Et pares nobis fecisti? Ut video Domine tanti apud te est famulari die uno, ac anno; ille tibi fidelior, ac melior, qui in modico, quam qui in multo tibi laboravit. Quid ad ea Dominus? Tolle quod tuum est, & vade. Non plus te concernit, quam quod accepisti, nec plus es meritis, quam alii. Ex ipsis te verbis tuis judico, quod portaveris onus, non feceris. Nos inquit portavimus, illi fecerunt. Illi nimirum impigre, studiosè, naviter, tu cum sociis tuis flaccidè, remissè, oscitanter. Illi unâ horâ tantum effecerunt solertiâ suâ; quam tu totâ die non patraisti somnolentiâ tuâ. Adæquat, & exuperat illorum intentio ignaviam vestram, desidiamque. An itaque oculus tuus nequam est quia bonus ego sum? An non licet mihi dare quantum volo? Tolle quod tuum est & abi. Ex quo discimus valorem operum nostrorum non in prolixitate, seu quantitate, sed potius in intensione, & qualitate consistere. Ille plurimum laborat apud

DEUM; ille diu vivit in servitio Domini, qui studiosiùs, accuratiùs, ferventius ejusdem mandata exequitur.

VII. Quod verò Dominus hic loquitur de die una, id intelligendum de tota vita nostra. Hujus enim hora prima, & una est pueritia, alia Juventus, alia virilis ætas, & senectus. In harum una tantum potest quispiam egregiè laborando, & amando proficere; quantum alter in omnibus; in harum una hoc lucrari, quod alii rotius vitæ decursu non sunt indepti. Quod si ergo tempus Pueritiæ, & Juventæ, vel etiam virilis ætatis perdidimus, enitmur ut id ipsum studio accurato, & indefesso in extrema ætate redimamus. Videte fratres quomodo cavet ambuletis, non ut insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus. Videte, ut quantum vobis in profectu virtutis deficit quoad extensionem, id ipsum accrescat quoad intensiorem. Elaborate ut laudabili æmulatione invicem certetis. Sit unusquisque vestrum in opere Domini ferventior, sit ad orationem promptior, sit in sobrietate parcior, in misericordiæ exercitiis profusior, in corde sincerior, in ira mitior, in mansuetudine moderatior, in charitate jucundior, & redimet tempus profligatum, & multiplicabit sicut Phœnix dies suos; & augebit incrementa frugum justitiæ suæ.

§. I.

Modus tertius revocandi, seu redimendi temporis.

VIII. S. Anselmus, & S. Gregorius autuntant non alia ratione, aut expensis tempus captivum, venundatum

Tempus redimitur penitentia.

tum redimi posse, quam lachrymarum gemmis, seu pœnitentiâ. Ita enim ille: *Tempus redimimus, quando vitam quam peccando perdidimus, stendo reparamus.* Dum enim malè agimus, tempus in quo bene operari debueramus amittimus, sed damnum temporis redimimus, si ita vitam emendamus, ut ea bona, quæ facere negleximus plangamus; & ad ea quæ nunc facere debemus animum adjiciamus. Et iste: *Quod otiosè, & inique perdidimus, stendo & orando reparamus.* Si transit pueritia, si juvenus in luxu, & petulantia diffluxit, si virilis ætas in forensibus negotiis, & causis acta est, & sola lupereft senecta, remedium aliud revocandi, reparandi temporis non est, quam ut pectus tundamus, & ad meliorem frugem vel sero, serioque nos recipiamus.

Mathematici? Mensurare illi, & ad calculos revocare, non advocare aut sistere tempus pollent. Quid tandem? sola spes reliqua erat in lachrymis; his ille tempus prioris vitæ redemit, & annos sibi prorogavit. Quippe ut primum sese convertit ad Dominum, ut primum singultibus, & suspiriis agere capit, illico Dominus Vatem suum Legatum mortis in Legatum vitæ restituit, ut nomine ipsius illi diceret: *Audivi orationem tuam, & vidi lachrymas tuas & ecce sanavi te, die tertio ascendes ad templum domini & addam diebus tuis quindecim annos.*

X. Attonito autem ad tanti rumoris, ac dignitatis insolentiam Principe, ob signaturus ejusdem veritatem scitatur ex eodem Vates: *Vis ut ascendat umbra decem lineas, an ut revertatur totidem gradibus.* Cui is: *Facile est umbram crescere decem lineis; nec hoc volo ut fiat, sed ut revertatur retrorsum decem gradibus.* Quod & factum. Etenim invocavit Isaias Propheta Dominum, & reduxit umbram per lineas, quibus jam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus. Hic quæro quid intendebat etiam in hac obsecratione sua Ezechias? Cur non petiit, ut ascenderet umbra, sed ut retrocederet? Abulensis Tostatus scribit ex Hebræorum traditione propter malitiam Achaz, diem in qua ipse mortuus est, diminutum fuisse ab aliis diebus decem lineis, seu horis. Cur nunc idem petiit Ezechias, & non ut plus, vel minus, quam per decem lineas rediret. Mysterium sane aliud non est, quam ut eo signo abolita, & expiata demonstrarentur delicta ipsius in decalogum perpe-

Ansel. b. 1.

S. Greg.

Ezechias
lachrymis
vitam re-
vocat.

4. Reg. 20.

Ibid. v. 5.

Ibid. 9. 11.

Abul. in l.

4.

Reg. 4. 23.

perpetrata, & tempus jam evolutum eidem redonatum, quod Ach zio impio fuerat diminutum. Eò quod tempus breve ad clepsidram, seu hydraulium confecit; ideo etiam sciathericum horologium attraxit; meritis est ducere dies solis, quia planxit dies Lunæ, & Veneris.

*Godefridus
Ep. pœnitentia
vita prerogat.
Pbilo. Si
monia. de
Episc. Spir*

XI. Perperam itidem insumpsit tempus vitæ suæ Godefridus Præsul Spirensis, ita ut in vicinia mortis exclamare coactus fuerit: *Va mihi qui tempus vita in jocis, & iudicris faceris male transegi, jam pergo ad aternitatem, jam appropinquavi usque ad portas mortis.* Advocato mox Presbytero cepit coram illo relegere errata vitæ suæ, & non tam linguâ proferre, quam gemitibus deplorare. Advertite quantum valeat pœnitentia ad temporis spatia amplianda; tantum sanè, ut à morte ad vitam remigrarit, ut phœnicis instar in nidulo suo mortuus multiplicaverit dies, & supervixerit annis subinde omnino duodecim, quos non jam jocis (nunquam enim toto eo tempore ridere visus est; sed ejulatibus, & lamentis transduxit. Ita nimirum quod jocose, & otiose, aut etiam nequiter perditum est, flendo, & ejulando reparatur.

XII. Et quis quæso nostrum est, qui non aliquid hujus pretiosi muneris pessum dedit? Quis est, qui non horas duntaxat, & dies, sed & menses, ne dicam annos sine fructu, & profectu, sine opere bono nequiter insumpsit? Restat itaque ut & præsens fructuose impendamus, & evolutum fervore actionum piarum supererogatoriis operibus, & imprimis orationibus, &

lachrymis reparemus. O si dispensaretur fulminatis illis Epulonibus, & aliis, vel momentum respiscendi, veniam emendendi, pœnitendi, quam illud sanctè quam ferventer, quam contentiosè in laboribus, afflictionibus, pœnitentiis, quas unquam mortalium quispiam assumpsit, impenderent! O si indultum esset animabus, in expiantibus flammis detentis, redire ad tempus merendi, ac satisfaciendi; quanta alacritate, non auro & gemmis; sed sanguine, & vita; immò mille mortibus illud mercarentur. O si vel ipsi jam æternum beati remigrare ad tempus hoc merendi possent, emerent unicam horam omnibus equuleis, ignibus, bestiis, martyriis, cuperentque illa pati, quæ unquam invicti Athletæ Domini perpassi sunt usque ad diem iudicii. O quam intensè omni animi conatu adniterentur, ut qui jam inter Angelorum choros computantur, inter Cherubinos, ac Seraphinos adscribi mererentur.

XIII. Ergo cum id nobis gratuito indultum sit, omnibus nervis, & retinere præsens; & revocare præteritum contendamus. Quotquot enim momenta hic in orio deperdimus, totidem aternitates gloriæ, quas laborando, patiendo, animas convertendo acquirere poteramus, perdimus, tam immensâ jacturâ, ut si vel in cælesti beatitate pœnitere possemus, non alterius rei, quam temporis perditæ, aut minus strenuè expensæ nos pœniteret.

CHRISTE JESU vita animæ meæ, & DEUS meus, qui in hunc finem de cælis descendisti, ut ex mortuis resuscitati vitam haberemus, & perfecti

fectiùs haberemus, expande sinum benignitatis tuæ, & ut in creatione insufflasti nobis vitam corporalem; ita jam in reparatione per Spiritum S. tuum, quem supra discipulos tuos mittere dignatus es, insuffla spiritualem; tibi deinceps abundantius, id est perfectiùs, ac ferventiùs deserviamus. Da imprimis ut tempus amissum in forensibus, & inutilibus occupationibus, operibus sanctis, & perfectis impendamus;

ut tantò ardentius ac cumulatiùs meritis augendis insistamus, quantò antehàc remissiores nos præstitimus; ut flendo, & orando reparemus, quod in otio, & nequitia perdidimus. Ita redanimatos donis tuis comple, beneficiis cumula, fervore spiritus reple, ut deinceps in novitate vitæ ambulantes, immortalem consequi mereamur.
Amen.

CONCIO XXX.

DE SANCTISSIMA TRINITATE.

Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii & Spiritus S.

Marc. 16.

ARGUMENTUM.

TRIA RITE NUMERATA.

I. **H** Vulgatum apud plerasque nationes in idiotas adagium est: *Nescit tria numerare.* Aud. Quo sane illud unicum innuere intendunt, puerile esse tria numerare, & id ipsum eos comprehendere neutiquam posse. Pythagoras nihilominus arcanum in hoc latere mysterium statuit, Academiamque eo sine crexit, ut qui tria ad calculum rite revocare nosset, rude, ac epomide donaretur. Hic enim Augustino Præsule teste, Trinitatem rerum omnium men-

suram statuebat. Esse, posse, operari. Vel ut scribit Dionysius Arcopagita discipulos Deum per Trinitatem enumerare edocuit: *Deus est principium, quo emanamus; medium, quo ducimur; finis, in quem dirigimur.* Quibus verbis sublimissimam, & de Principio à quo conditi, & de mediis, quibus provehimur; & de fine, in quem nobis collimandum est, sapientiam complexus est. Subdit Plutarchus eundem Philosophum discipulos, (si quospiam incapaces hujus doctrinæ comperisset) limine suo exturbasse, dicendo: *μὲν γὰρ ὄνος* magnus asinus, seu *Apage ad asinos.*

Dion. Arcop. l. de Div. Nom.

Plut.

Aug. l. 8. de Trinit.

O o

Ego